

POAPNELA ZALEGA, VAROZA IN ŠE KAJ

ANTON ROZMAN

Ob vestnem delu čebelarja najbolj preseneti pojav poapnele zalege, poleg hude gnilobe in virusnih obolenj. Bolezen raznašajo čebele, ki imajo na svojih telesih trose. Čebelja zalega se lahko okuži skozi kožo na površini telesa, s hrano pa skozi prebavni trakt. Tak opis najdemo v knjižicah o tej čebelji bolezni. Obširnejši opis bolezni najdemo v knjigi »Bienenkrankheiten«, katere avtor je dr. Bindernagel. Med drugim je tudi zapisano, da so dosedanje preiskave odkrile tudi po 15 letih še aktivne trose poapnele zalege. Po njegovem mnenju prihaja do večjega pojava poapnele zalege zaradi neskladja med zalego in močjo čebelje družine, ki je ni sposobna negovati in ogrevati. Prehlajena zalega prične odmirati, lahko je sterilna ali pa gosto posejana s trosi poapnele zalege. Odmrlo zalego hitro prerastejo glivice plesni micelij, ki se zelo hitro razvijejo ob močnih ohladitvah.

Razvoj glivic v čebeljem gnezdu je mnogo boljši pri nižjih temperaturah, kot če je temperatura v gnezdu + 35°C. Za večji izbruh poapnele zalege so nevarne hitre zgodnje spomladanske ohladitve, ko čebele silijo matico k večjemu zaleganju, za otoplitvijo pa rade nastopijo ohladitve konec aprila ali v začetku maja, celo s snežnimi padavinami do nižin. Čebele se hitro stisnejo v gnezdu, zalego izven gnezda pa žrtvujejo, da odmre od prehlada. Enak učinek navadno nastopi ob topleni spomladanskem vremenu, če se zaradi noseme, pršice, hude gnilobe, varooze itd. zmanjša število čebel, ali zaradi zastupitve (škropljenja sadnega drevja in drugega rastlinja, onesnaževanja okolja z različnimi kemičnimi substancami industrije itd.). Bolezen se širi tudi s prenašanjem varoe, okužene z glivicami plesni, na zaletavih čebelah. Pravih zdravil proti poapneli zalegi zaenkrat ni. Da bi bolezen preprečili pa pripravljajo zoženje čebelje družine, večkrat pa tudi pomagajo, če čebeljo družino presujemo na novo satovje v razkužen panj. Z ohranjanjem toplote, dražilnim krmljenjem, pogosto pa tudi s preleganjem matice, dosežemo pri čebelah boljši čistilni nagon.

Sate, okužene s poapnelo zalego, damo pretopiti, odkupovalca pa moramo opozoriti na okužbo, da bo vosek pravilno steriliziral. Omejitev širjenja poapnele zalege je predvsem odvisna od čebelarjev samih in od hkratnega in enotnega zatiranja varoe na določenem območju.

V svojem čebelarstvu še nisem opazil bolezni poapnele zalege v večjem obsegu, razen v letu 1987, ko sem v plodišču enega panja odstranil okuženo satovje in ga zamenjal z novim. Kasneje pa širjenja poapnele zalege nisem opazil. Mnenje evropskih čebelarjskih strokovnjakov o povzročitelju poapnele zalege je, da jo poleti povzroča predvsem varooza, ki čebelam in zalegi zmanjša odpornost in čistilni nagon, s tem pa ustvarja odlične pogoje za izbruh raznih bolezni. Marsikdaj prihaja zaradi varoe v čebelji družini do motenj prav po čebelarjevi zaslugi, bodisi da varoo nestrokovno zatiramo ali pa postane zaradi pretirane in nestrokovne uporabe zdravil nagne odporna. Včasih se čebelarji bojimo izgubiti nekaj kilogramov medu, zato varoa julija uide v čebeljo zalego in jo okuži z virusi, bakterijami in glivicami. Čeprav jo kasneje intenzivno uničujemo, čebelje družine ne moremo več rešiti propada. Kritičen odnos do čebelje družine v prvih desetih dneh meseca julija je prelomen za nadaljnjo usodo družine. Zaradi omalovaževanja množičnega vdora zelo plodne varoe v čebeljo zalego lahko povzročimo propad družine. Tudi varoa stremi za preživetje in nadaljnjim razvojem zimske generacije. Ta pojav ni samo naš problem, ampak ga najdemo med čebelarji po vsej Evropi. Strokovnjaki zatrjujejo, da poapnela zalega ni samo evropski problem, saj se z njim ukvarja ves svet. Predvidevajo še nekaj let napredovanja bolezni, po svojem uničujočem višku pa bo bolezen upadla.

Pravih navodil za zdravljenje poapnele zalege zaenkrat ni, omejili jo bomo samo z resnimi preventivnimi ukrepi, seveda, če bomo pravilno in pravočasno zatirali poletno varoo po končani kostanjevi paši. Bolje kak kilogram medu manj v korist zdravja in hitrega razvoja čebelje družine!